

m̄j k̄ k Mfolkul H̄k eamur i b̄d ky;
m̄kku l ek̄ kg eaekuh j k̄; i ky egk̄; dk
I asku

1/2 t y kbZ2023 1/2

Tk̄ fguh!

m̄j k̄ k M folkul H̄k I fpoky; ea
uofufež i b̄d ky; , oab̄y kb̄z dsm̄kku ds
vol j i j ; gkam̄ fLFr̄ folkul H̄k v / {k J her h
_ rq [k̄m̄ H̄k t h̄ eq; eah t h̄ I Eekfur
eah. k̄ I Eekfur folk̄ d x. k̄ v fLd k̄ h x. k̄ , oa
vU I H̄h mi fLFr̄ egkuH̄k

vkt m̄Rj k̄ k Mfolkul H̄k I fpoky; eav k̄ I H̄h
dschp mi fLFr̄ gks d k̄ , d cgq gh I b̄hj
vol j gSv k̄ og vol j gSKku ds, d eaj dh
LFr̄ uk d k̄ v k̄ Kku d si t k̄ dh, d v k̄ k̄ f' ky k̄
j [kusd kA bl "H̄k vol j i j v k̄ I H̄h dschp
vk̄d j eqsv R̄ U i t u rk gksj gh gS

ge I c t kursgfd i b̄d k̄ eaek̄ I j Lor h d k̄
ok̄ gksk g\$ i b̄d ky; , d i dk̄ I sKku ds
efuhj gh g\$; g Kku dk̄ eaj fuj aj I k̄
fopkj v k̄s A k̄ d k̄ , d u; h mpk̄bZk̄ r d
i gak̄ k̄ g\$

, þsmj e dk Zdksvkt ; gkai j fd; k x; k eß
bl dsfy, folkul Hk v / {k t h dh mud h cgq
gh mR'V I kp dsfy, fny dh xgj kbZka l s
c/kbZnsk gw Hk keuk ansk ga

eñnk j gk gwfd v Hk fi Ny sl ky gh 26 ekpZ
2022 dks Jherh _ rq [kam Hk th us
folkul Hk v / {k i n d ksl Hk y k v kS , d l ky ea
gh mlk as fo k ul Hk v kS i jy s fo k ul Hk l fpoky;
d ksmur cukusd si z k fd; sg

v k uscgq l sy k d fi z v kS nim" kZ dk Zfd; sg
t ksmR j k Md shfo'; dks, d j kg fn[k l drs
ga mu l Hk dk kZ dsl kfk gh v k us fo k ul Hk
l fpoky; d s bl i b r d ky; dks Hk , d u; k
v k d k v kS , d u; k v k le fn; kg

v k usbl i b r d ky; d kSE-Library v kS fm t h y
i kS dhdks cök fn; kgS g cgq ghegRo i v k
ga

v k us fo k ul Hk dh osl kZ dks vi M v kS
v k kud cuk k gS; sm h fn" k le, d i k fed
d ne gSy du v k l c t kur sgaf rd uhd hdk
fod k cgq cM y sy i j i k gksx; kgS gea
Hk v k kud rduhd d kse uork dh l sk d sfy,]

nšk dhi xfr dsfy, vks yks ksd hHk bZd sfy,
gj , d {ks easy kxvdjuk gks kA
vkk fd Hkr] fod fl r Hkr] vkr refuHk Hkr]
fo"oxq Hkr dsl i ukad ksgelj h bl h i kka us
I kdj djuk gSbl fy, bl i kka dk ; ksnku
m hi dk I sgksok gSt Ssf Lokk kurk ds
fy, 1925 I s1947 rd dh i kka us, d cga
cM; ksnku vks cfynku fn; kFkA
bl fy, ejssfe"kuksaek ehM k] I ksky ehM k
flmt VbZ sku] VSukk h] vkr VDf k y
basy t h vks , h u; hrduhd dsl kFk t nk
vks vks sc<lk geacgq t : j hga
Jherh _ rq [kak hkk th us ; g dk Z
folkul Hk ea"kq fd; k gS eScgq i t'akk djrk
gavl kFk ghvi \$k djrk gmf vki folkul Hk dh
vU I ak for vlo"; drkvks dsfy, Hk vks
rduhd dk mi ; kx djxhA
Egs crk k x; k gS fd mjk kM folkul Hk
I fpoky; dsbl fof KV i bpd ky; eal folku]
dku yk c'kk u] jkt ufr] I lekt d] I lekt
Kku I fgr fofHk fo"k ksl sI Ecfuk egRoi vks
i bpd kdkl ekoskj gks kA

bl i b̄d ky; l s fuſ pr : i l s m̄j k̄ k M
folkul H̄k d ſolk d x. k̄ad k̄t ḡk , d v k̄
lanh dk k̄eal ḡk rk fey x̄ h̄ oghānly h v k̄
mud k̄ i b̄d ky; eam̄ y Ck foſ k̄V i b̄d k̄d ſ
v / ; u&i k̄Bu l s l keft d dk k̄ ea H̄h y k̄k
ḡk A

t ſſfd i b̄d ky; k̄ad k̄l cl ſcM̄ y k̄k ; ḡ ḡsk
gSfd ; gkal ſge "k̄k v k̄S vub k̄k d ſfy, H̄h
vol j mi y Ck dj k̄ ſga

bl l b̄j v k̄ k̄u d k̄v k̄ r dju ſd ſfy,
v k̄S folkul H̄k d ſu; hi xfr d ſl k̄k v k̄ ſc k̄us
d ſfy, eav k̄ l H̄h d ſi z k̄ k̄ad h i t̄k̄ d j r k
ḡA

folkul H̄k v / {k t h d k̄ ſolkul H̄k l fpoky;
d ſl H̄h v f k̄ d k̄f ; k̄av k̄S de p k̄f ; k̄ad k̄ ſH̄h c k̄bZ
n ſk ḡA l H̄h d k̄ v k̄ i d V d j r k ḡA

t ; fḡuh!